

LAIVAS ATPLUKDĖ MIRTĮ.

Nuo tada, kai Andersas Rydbergas, Geteborgo laivų statyklos dailidė, tūkstantis aštuoni šimtai trisdešimt ketvirtųjų liepą tapo pirmąja auka, liga keliais etapais jau buvo jų nusinešusi dešimtis tūkstančių. Tačiau dar nebuvo pasiekusi taip toli šiaurėje esančios Haparandos.

Prireikė trisdešimt dvejų metų.

Iki tūkstantis aštuoni šimtai šešiasdešimt šeštųjų vasaros pabaigos.

Kiek ironiška, kad užkratas atkeliavo su garlaiviu „Haparanda“, kuris iš Stokholmo išplaukė rugpjūčio ketvirtą dieną. Sustojus Ratano uoste, infekcija „įlipo“ į laivą, ir plaukiant į šiaurę vienas įgulos narys mirė, o keli keleiviai susirgo. Šeši žmonės, kuriems pasireiškė sunkiausi simptomai, buvo išlaipinti Piteo mieste ir perduoti į gydytojų rankas. Pusė jų mirė tą patį parą. Kai maždaug po mėnesio ligos protrūkis mieste atslūgo, ji buvo paguldžiusi į kapą dar dvidešimt tris gyvybes.

Tie keleiviai, kurie buvo įvertinti kaip nesunkūs ligoniai, tęsė kelionę link Salmiso kaimelio išorinio Haparandos uosto archipelage.

Ten ir įgula, ir keleiviai buvo izoliuoti skubiai rekvizuotame pastate, kuris buvo paverstas ligonine. Imtasi visko, kas įmanoma, – o įmanoma buvo nedaug, arba buvo

daroma ne tai, ko reikia: šalti ir karšti kompresai, garstyčių košelė ant pilvo, oda trinama degtine, kamparu ir terpentinu. Ūmią dehidrataciją dar labiau sustiprino kraujo nuleidimas ir vaistai vėmimui sukelti.

Mirė daugiau kaip trisdešimt žmonių.

Kaip ir daugelyje kitų Švedijos vietų, miške buvo iškasta masinė kapavietė, į kurią kūnai sumesti be didesnių ceremonijų. Gerokai vėliau ta vieta aptverta sunkiomis geležinėmis grandinėmis, pastatyti žibintai ir lenta su šios istorijos aprašymu bei mirusiųjų vardais.

Tų, kurie buvo palaidoti Salmiso choleros aukų kapinėse.

APIE VISA TAI NATALIJA nieko nežinojo.

Ji kiek užkliuvo už storos grandinės, neteko pusiausvyros ir parkritusi į krūmokšnius bei samanas nebepajėgė atsikelti. Kūnas nebeklausė. Ją surakino skausmas.

Dardana ragino eiti toliau.

Jos privalėjo eiti. Nebuvo nuėjusios pakankamai toli. Nė trupučio. Jas ras. Gražins atgal.

Natalija tai suprato, pritarė ir labiau už viską norėjo tik eiti tolyn, bet jai taip skaudėjo... Siaubingai. kažkas ne taip. Ji nedaug išmanė apie nėštumą, bet žinojo, kad taip jaustis neturėtų. Buvo girdėjusi apie gimdymus, truncančius dvylika valandų, parą, dvi. Buvo girdėjusi apie skausmą ir išsekimą, apie palyginimą, tarsi mėgintum išspausti tinklinio kamuolį pro sodo žarną.

Bet niekas nebuvo pasakojęs, kad pojūčiai gali būti va tokie – tarsi į šoną būtų įsmigę du įkaitinti peiliai, neleidžiantys nei pajudėti, nei kvėpuoti.

– Meldžiu, Natalija, mes turime eiti.

Ji linktelėjo, rankove nusibraukė veidu bėgantį prakaitą, sukando dantis ir pamėgino atsistoti, tačiau surikusi vėl nugriuvo. Dardana pritūpė šalia, viena ranka apkabino ją per nugarą, kita suėmė jos ranką ir mėgino padėti atsikelti. Nepavyko. Natalija negalėjo pajudėti.

Dar ne. Ne dabar.

Buvo sunku kvėpuoti, net įkvėpti.

Prieš kelias minutes, kai jos paskubomis kirto Salmiso kelią ir pradingo miške kitoje pusėje, Natalija pilve pajuto neįprastai aktyvius judesius. Kūdikis judėjo bei spardėsi ir anksčiau, ypač naktimis, bet ne taip. Judesiai visada buvo stiprūs, bet ramūs – tarsi tiesiog išsitemptų ar patogiau įsitaisytų vis mažėjančioje erdvėje. Natalijai tai netrukdė. Priešingai: jai patikdavo uždėti delną ant augančio pilvo, užsimerkti ir įsivaizduoti, kad tas mažylis viduje – jos pačios vaikas, kaip jis atrodo, nors žinojo, kad greičiausiai niekada jo nepamatys.

Bet tie įnirtingi spyriai, kai jos bėgo per kelią, buvo visai kitokie. Tarsi kūdikis staiga būtų ėmęs kovoti už savo gyvybę. Tarsi skęstų. Bandytų išsiveržti. Paskui viskas nurimo.

Visiškai nurimo. Per daug.

Tada pervėrė skausmas.

Mergina pajuto, kaip viduje kažkas skyla ir plyšta. Bandė sukaupti jėgas ir eiti toliau, tikėdamasi, kad tai praeis, bet tada užkliuvo už žemai kabančios geležinės grandinės, beveik nematomos tarp žolių blėstančioje dienos šviesoje.

Gulint ant dar vasariškai šiltos žemės, pilkos sportinės kelnės sušlapo ir sušilo. Nubėgo vandenys. Ji tiksliai nežinojo, ką tai reiškia, tik tiek, kad kūdikis jau pakeliui. Bet ar tikrai skystis turi būti raudonas? Tirštas ir lipnus? Kaip kraujas? Regis, turi būti ne toks.

– Kas vyksta?

Panikos kupinas Dardanos žvilgsnis patvirtino tai, ką Natalija iš tiesų jau žinojo. Kažkas blogai.

Labai blogai.

ANTRA LOVA BUVO TUŠČIA. Nepaliesta.

Hana prisiminė, kaip ją anksčiau tai erzindavo – jų skirtingi dienos ritmai: kad Tomas eidavo miegoti anksti ir jau miegodavo, kai ji atsiguldavo, o ryte, kai ji pabUSDavo, būdavo jau išėjęs. Atstumas tarp jų augo. Vis dėlto jis buvo šalia. Gyvas jos gyvenime.

Ko tik ji nebūtų atidavusi, kad galėtų susigražinti tą laiką...

Kad galėtų susigražinti Tomą.

Ji apsivertė ant nugaros, pažvelgė į lubas ir į šviestuvą, dėl kurio jūdvių nuomonės visada skyrėsi – gražus ar ne.

„Kada žmonės persikelia į viengulę lovą? – pagavo save galvojant. – Niekada? Kai išsikrausto? Kai persikelia į kitą kambarį?“

Ji nežinojo.

Atsidūsėjusi nusimetė ploną antklodę ir nuleido kojas nuo lovos krašto. Pasėdėjo. Reikėjo keltis, praustis, pusryčiauti ir išeiti. Pirmą kartą po ilgos pertraukos ji turėjo galvoti apie laiką ir nepavėluoti.

Pernai po laidotuvių vaikai buvo pasilikę iki rugpjūčio pradžios. Gabrielius grįžo į Upsalą, o Alisija persikraustė į Lundą. Vienas tęsė, o kita pradėjo studijas universitete. Toliau gyveno savo gyvenimus. Kaip ji ir buvo numanusi, dabar jie bendraudavo tik retkarčiais. Praėjusią vasarą abu iš pareigos praleido pas ją savaitę, o paskui grįžo į savo

vasarinius darbus, papildomus kursus, pas draugus, merginą ir vaikiną – į gyvenimus, kuriuos jie susikūrė be jos. Dėl to jų nekaltino, nes pati neturėjo daug ko pasiūlyti. Tomas buvo tas, kuris vienijo šeimą.

Bet jo nebėra.

Moteris atsistojo ir nuėjo į vonią, nusimovė kelnaites ir atsisėdo nusišlapinti. Nuo pat vaikystės ji visada miegodavo su kokiais nors naktiniais drabužiais. „Tik blogos mergaitės miega nuogos“, – sakydavo jos mama. Tačiau, nors dabar tai nutikdavo nebe taip dažnai, karščio bangos vis dar užplūsdavo bet kada, ir ji visai nenorėjo vidurnaktį pusiau miegodama rangytis iš prakaitu permirkusių naktinių. Pakakdavo nusišpirti antklodę ir just, kaip karščio banga užlieja kūną ir atveria visas poras, nepalikdama jokios galimybės pasipriešinti.

Po dušo, kol šluostėsi priešais veidrodį, kaip visada praverė duris, kad išeitų drėgna šiluma.

Ji buvo sulieknėjusi, nes valgė mažiau ir rečiau. Nuobodu gaminti tik sau. Sėdėdama viena prie stalo labai ilgėdavosi vyro. Jiedu susitikdavo bent per vakarienę. Susitikdavo ir kalbėdavosi.

Dabar dažniausiai valgydavo mikrobangų krosnelėje pašildytą maistą, bet ir tai tik tada, kai kartais išalkdavo arba laikrodį primindavo, kad jau seniai nieko nevalgė.

Ji perbraukė šepetiu per drėgnus plaukus. Buvo praėję daug laiko nuo tada, kai juos dažė – žilų plaukų vis daugėjo, ypač kirpčiuose. Dėl jų ir tamsių ratilų po akimis atrodė vyresnė. Labiau pavargusi. Nusprendė truputį pasidažyti: šiek tiek paslėpti tamsius paakius, šiek tiek šešėlių ant vokų, brūkštelti tušu per blakstienas ir vos pastebimai – lūpdažiu.

Kol virtuvėje garsiai burbuliavo kavos virimo aparatas – reikėjo jį nukalkinti, bet tai buvo viena iš daugelio smulkmenų, kuriomis taip ir nepasirūpino, – ji nuėjo į svetainę ir sustojo tarpduryje. Valgomasis stalas buvo apkrautas, o siena už jo – kaip voratinklis: popieriai, segtuvai, iškarpos, lipnūs užrašų lapeliai, išrašai, vaizdai, nuotraukos ir žemėlapiai. Čia buvo tai, kam ji skyrė beveik visą sąmoningą laiką daugiau kaip metus.

Akademijai.

Vieninteliam dalykui, kurį ji galėjo tirti.

Tik vienas vardas. Slapta organizacija. Žodis, kuris kartkartėmis pasirodydavo tarptautiniuose policijos ir žvalgybos tinkluose. Vieta – o gal kelios – kur, spėjama, buvo vežami vaikai ir ten mokomi tapti žudikais.

Išskirtinai puikiai paruoštais.

Kaip ta moteris, kuri nužudė Tomą.

Ne todėl, kad kažkas būtų norėjęs jo mirties. Jis tiesiog atsidūrė netinkamoje vietoje netinkamu metu. Jo sūnėnas kažkaip įsivėlė į narkotikų ir didelės pinigų sumos medžioklę. Visa tai pernai dingo kažkur Haparandos apylinkėse. Tomas buvo nušautas, kai bandė jam padėti.

Hana priėjo prie stalo ir ėmė viską rinkti net nežiūrėdama. Dabar viską reikia paleisti, viską, kas susiję su Akademija. Kelios tarptautinės organizacijos buvo paskyrusios tam daug daugiau laiko ir išteklių, mėgindamos ją surasti ir demaskuoti, tačiau nepavyko. O moteris, kuri nušovė jos vyrą, niekaip negalėjo būti Elina.

Tas skyrius užverstas.

Seniai laikas eiti toliau.

UŽRAKINUSI LAUKO DURIS HANA dar kartą pagalvojo, ar nereikėtų parduoti namo. Persikelti kitur. Pradėti iš naujo. Įsigyti ką nors mažesnio, gal nedidelį trijų kambarių butą su svečių kambariu vaikams ir tą viengulę lovą.

Namas atrodė per didelis ir tuščias. Jis visada buvo jų, niekada tik jos. Šį namą juodu nusipirko, kai grįžo iš Stokholmo. Dabar ji buvo panašioje padėtyje kaip tada.

Žengti pirmyn arba prarajon.

Tada buvo netekusi dukters, bet turėjo Tomą, kuris padėjo jai atsitiesti, suteikė tvirtą pamatą, ant kurio ji pastatė savo gyvenimą.

Dabar ji nebeturėjo nė vieno žmogaus.

Moteris žinojo, kad pastaraisiais metais apylinkėse buvo parduoti keli namai, bet pirkėjų nebuvo itin daug. Kai kurie buvo reklamuojami pusmetį ar ilgiau. Ji spėjo, kad gautų kiek mažiau nei milijoną kronų. Pirkdami jie sumokėjo šešis šimtus dvidešimt penkis tūkstančius, paskola buvo beveik išmokėta, tad gautų šiek tiek pelno, bet jis nebūtų didelis. Ypač palyginus su panašiais namais Stokholmo priemiesčiuose, kur kainos buvo dešimt ar dvylika kartų didesnės. Nieko keisto, kad daugelis vietinių nematė prasmės remontuoti ar prižiūrėti savo būstų, nes investicijos niekada neatsipirks.

Išėjusi į Bjornholmo gatvę pajuto rugpjūčio saulės šilumą. Pasuko link miesto centro, į kalvą link bažnyčios ir kapinių, kur palaidotas Tomas. Ji lankydavosi ten reguliariai, bet nedažnai – tik pamerkdavo naujų gėlių ir tylomis pastovėdavo, nes atrodė, kad to iš jos tikimasi, bet ne todėl, kad tai jai kažkaip padėtų. Hanai nereikėjo kapo, kad prisimintų Tomą. Kad ilgėtusi.

Moteris pasuko kairėn, Pirklių gatvėn, kuri vedė į miestą. Nuo tada, kai paskutinį kartą žengė šiuo keliu, buvo praėję daugiau nei metai. Ji beveik nesilankė miesto centre, o tuos vos kelis kartus buvo atvažiavusi automobiliu. Dažniausiai apsipirkdavo nedideliame prekybos centre „Ica“ netoli „Ikea“, jei reikalingų prekių nerasdavo parduotuvėje „Maxi“, arba važiuodavo į prekybos centrą „Rajalla“ Tornio mieste, už kelių šimtų metrų kitapus upės ir valstybinės sienos.

Dabar ji praėjo pro vandens bokštą, miesto viešbutį ir kirto aikštę. Pastebėjo, kad pakeliui link Didžiosios gatvės atsirado nauja rankdarbių parduotuvė. Hana spėjo, kad ji gyvuos metus. Ne daugiau.

Žemyn Pakhuso gatve, pro miesto biblioteką ir štai – jos darbo vieta. Kuklus pailgas trijų aukštų gelsvų plytų pastatas prie upės, kuriuo policijos komisariatas dalijasi su Mokesčių inspekcija ir Socialinės apsaugos tarnyba.

Ar ji pasiruošusi?

Priversta būti.

Jai tik penkiasdešimt penkeri. Ji negalėjo būti tik gedinti našlė. Taip negalima. Hana giliai įkvėpė ir žengė pirmyn.

Nedidelė registratūra nepasikeitusi: dvi kėdės, staliukas, metalinis stovas su informaciniais lankstinukais ant gelsvai pilkos sienos ir užrakintos tvirtos durys į likusią komisarriato dalį.

– Sveika sugrįžusi, – šypsodamasi pasveikino Karina už stiklinės pertvaros, kai Hana pravėrė duris ir įžengė vidun.

– Ačiū.

Ji suprato, kad teks stabtelėti ir persimesti bent keliais žodžiais, o ne tiesiog įeiti, persirengti ir dingti savo kabine-
te, – to ji labiausiai norėtų. Pašnekesiai apie nieką niekada nebuvo jos stiprioji pusė, o metai beveik visiškoje vienvė-
je jos įgūdžių nepatobulino.

– Žinok, aš apie tave galvojau, – pasakė Karina.

Ji irgi atrodė tokia pat, tik su nauja šukuosena, kuri, Ha-
nos spėjimu, buvo ne itin pavykusio naminio cheminio su-
šukavimo pasekmė.

– Kaip laikaisi?

Hana žinojo, kad apie ją buvo kalbama – be abejo, taip.
Niekas Haparandoje nebuvo patyrę tokių įvykių kaip per-
nai vasarą: aštuoni žuvę, vienas iš jų – suomių policininkas,
sprogimas viešbutyje ir Akademijai priklausanti moteris,
kurią Gordonas ir Morganas nušovė ant geležinkelio tilto.
Ji įkrito į upę, ir niekas jos nerado.

Ir dar Tomas...

Karinos draugės tikriausiai laukė naujienų – kaip praėjo
pirma Hanos darbo diena, kaip moteris atrodė. Bet šįkart
Hana pajuto, kad bendradarbė teiraujasi labiau iš rūpesčio,
nei iš smalsumo.